

ΕΝΤΜΟΥΝΤ ΧΟΥΣΕΡΛ: ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ

Έντμουντ Χούσερλ 1859–1938

Η νοητική πρακτική της εποχής

§1

Ποιος είναι ο Χούσερλ; Είναι ο γερμανός φιλόσοφος που εισήγαγε τη **φαινομενολογία** ως μέθοδο σκέψης και έρευνας. Η φαινομενολογία έκτοτε εξελίχθηκε σε μια από τις πιο εύρωστες φιλοσοφικές τάσεις του εικοστού αιώνα. Κατά τον Χούσερλ, η φαινομενολογία στρέφεται προς τη μελέτη των φαινομένων και όχι των πραγμάτων. Με τα τελευταία ασχολούνται οι επί μέρους επιστήμες. Αλλά οι τελευταίες δεν μας οδηγούν σ' αυτά τα ίδια, γιατί δεν μας βοηθούν να ξεπεράσουμε τις προκαταλήψεις μας γι' αυτά ούτε μας παρέχουν κάποια σχετικά νοήματα. Ασχολούνται με την εξακρίβωση αυτού που μπορεί να είναι αντικειμενικά ο κόσμος· συναφώς, τον αντιμετωπίζουν ως μια σειρά γεγονότων, αποκλείοντας **κάθε παράγοντα υποκειμενικότητας**. Επομένως, αυτό που έχει σημασία για μας τους ανθρώπους είναι να διεκδικούμε την **επιστροφή μας στα ίδια τα πράγματα ως ανθρώπινα φαινόμενα**.

§2

Η **φαινομενολογία**, κατ' αυτή την έννοια, μας δείχνει τον τρόπο, με τον οποίο η συνείδησή μας μπορεί να κατανοεί τα πράγματα και να αποκτά τεκμηριωμένη γνώση περί αυτά. Τούτη τη γνώση δεν μπορούν να μας την προσφέρουν οι (θετικές) επιστήμες, επειδή ενδιαφέρονται μόνο για όσο το δυνατόν περισσότερα πειραματικά αποτελέσματα. Σε αντίθεση λοιπόν με τις επιστήμες, η φαινομενολογία δημιουργεί τους όρους, για να ερευνάμε την πραγματικότητα **με κριτικό μάτι και χωρίς δογματικές αγκυλώσεις**. Με κριτικό μάτι σημαίνει ότι δεν προκαταλαμβάνουμε τα αποτελέσματα της ερευνώμενης πραγματικότητας, αλλά συγκεντρώνουμε την προσοχή μας πρωτίστως στην **εμφάνισή της**, στον τρόπο δηλαδή που η πραγματικότητα προσλαμβάνεται από την **εμπειρία μας**, δίνεται σε τούτη. Η τελευταία αποτελεί τη βάση οποιασδήποτε θεώρησης, την εποπτική πηγή για την άντληση κάθε γνώσης, μια πηγή που ορθώνεται ως το αντίπαλο δέος κάθε αυθεντίας.

§3

Αλλά πώς καθίσταται δυνατή μια **σαφής στροφή** του ερευνητικού μας βλέμματος σε αυτό που μας δίδεται πρωταρχικά στην εμπειρία, **χωρίς να χανόμαστε σε άσκοπες και βιαστικές κρίσεις πάνω στην πραγματικότητα**; Με τη νοητική πρακτική ή διαδικασία, την οποία ο φιλόσοφος ονομάζει **εποχή**. Πρώτοι χρησιμοποίησαν αυτή τη λέξη οι αρχαίοι σκεπτικοί, για να δηλώσουν μια πλήρη αποχή ή ουδετεροποίηση: κρατώ μια τέτοια στάση απέναντι στα πράγματα, ώστε τίποτα να μη δέχομαι, να μην αρνούμαι, να μην επαληθεύω, να μην διαψεύδω. **Η φαινομενολογική εποχή**, από τη δική της σκοπιά, **δεν στοχεύει** σε μια πλήρη άρνηση, αμφισβήτηση, εγκατάλειψη, αποκλεισμό της πραγματικότητας από τον ερευνητικό μας ορίζοντα, αλλά στην υιοθέτηση μιας μεθοδικής αμφιβολίας, δηλαδή μιας τέτοιας νοητικής ή πνευματικής στάσης, που θα διαλύει κάθε είδους δογματική αντιμετώπιση της πραγματικότητας.

§4

Με την άσκηση της **εποχής** δεν εκμηδενίζουμε την πραγματικότητα,

αλλά την αντιμετωπίζουμε με έναν πιο διαυγή τρόπο, δηλαδή **φαινομενολογικά**: ακριβώς έτσι όπως εμφανίζεται. Συνεπώς, ασκώ εποχή σημαίνει **τοποθετώ σε παρένθεση** όλες τις προκαταλήψεις μου, **αναστέλλω** όλες εκείνες τις παγιωμένες κρίσεις που προκαθορίζουν ή επηρεάζουν προς δογματικές κατευθύνσεις, και με την παρουσία τους μόνο, τις πραγματικές μου ιδέες ή αντιλήψεις. Με την εποχή αφήνουμε πίσω μας ακόμη και κάθε φιλοσοφική, θρησκευτική ή ιδεολογική μας πεποίθηση, καθώς επίσης και τα αποτελέσματα που μας χορηγούν οι επιστήμες και τα οποία γενικώς θεωρούνται ή γίνονται αποδεκτά. Ακολουθώντας έτσι την εποχή σημαίνει ότι εκ-θέτουμε τον εαυτό μας σε μια επίπονη και επώδυνη πνευματική στάση: **τιθέμεθα στη θέση του θεατή**, ο οποίος έχει αδειάσει –και αξίζει να έχει αδειάσει– το νου του από καθετί το επίπλαστο, το περιττό, το ψεύτικο, το τυχαίο, το μεροληπτικό.

§5

Στόχος της φαινομενολογικής εποχής δεν είναι να φτάσουμε στον σκεπτικισμό ή να σκεφτούμε σοφιστικά, αλλά να ανακαλύψουμε ένα νέο επιστημονικό πεδίο, δυνάμει του οποίου μπορούμε να προσεγγίσουμε τον κόσμο **σαν να τον ανακαλύπτουμε για πρώτη φορά**. Τούτο υποδηλώνει ότι δεν αποδεχόμαστε τον κόσμο που μας δίδεται έτσι απλά ως υπαρκτό, αλλά ως **ένα γενικό πεδίο ύπαρξης για μια γνώση** που διέρχεται μέσα από την εμπειρία και τη σκέψη. Όσο πιο δημιουργικά και εύστοχα λειτουργεί η **εποχή** σε σχέση με το ένα ή το άλλο αντικείμενο, τόσο πιο ευδιάκριτη είναι η διαφορά ανάμεσα στην αντίληψη του πράγματος και την απεικόνισή του στη συνείδησή μας. Τελικά, ο φαινομενολόγος ερευνητής είναι και αποδεικνύεται ο αμερόληπτος και ανυστερόβουλος θεατής που ελευθερώνεται με τον τρόπο της εποχής από ένα μέρος του εαυτού του, για να ανασυντάξει την αυθεντική υποκειμενικότητα μέσα από την απροκατάληπτη ανάλυση τόσο του κόσμου όσο και των φαινομένων της συνείδησης και του πνεύματος.

Πηγή/φωτό: Hegel-Platon.blogspot